

**PARAULES DEL RECTOR A LA CERIMÒNIA
D'INVESTIDURA DE JOAN MANUEL SERRAT
COM A DOCTOR HONORIS CAUSA**

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

14 de juny de 2011

Benvolgut Excm. Sr. Alcalde

Benvolgut Sr. Joan Manuel Serrat, nou doctor per la UPF

Benvolguda professora Emma Roderó, padrina del Sr. Serrat,

Benvolgut professor Josep Maria Micó, vicerector de Professorat

Benvolgudes autoritats,

Benvolgudes autoritats acadèmiques, magnífica rectora de la Universitat

Ramon Llull,

Familiars i amics del Sr. Serrat

Amics i amigues,

Al final de la novel·la de Flaubert *L'educació sentimental*, els dos amics protagonistes de la narració, Frédéric i Deslauriers, recorden la seva vida passada i acorden que el moment més feliç va ser el seu viatge adolescent, iniciàtic i frustrat, al local La Turca, del qual van sortir corrent, excitats i atabalats, tan bon punt hi van entrar. Compartir l'anhel, ser còmplices de l'aventura i riure, relaxats, després, era, de totes les coses que la vida adulta els havia atorgat, el record més feliç. Aquest final podria ser el tema d'una de les cançons de Joan Manuel Serrat. D'aquesta textura subtil de la qual estan fets els sentiments i les emocions parlen les lletres de les cançons del nostre nou doctor.

Les emocions i els sentiments no acostumen a tenir bona premsa a la universitat. La universitat és el temple de la racionalitat i, per una concepció tradicional, pensem i actuem racionalment quan aconseguim mantenir les emocions i els sentiments al marge. Per això, segurament, diem expressions com *amb el cap fred*, que vol dir 'amb el cap no pertorbat pel cor'. Nogensmenys, a tota la història del pensament occidental de quan en quan el lloc de les emocions és restaurat, podem resumir-ho en la coneguda frase de Pascal: *Le cœur a ses raisons, que la raison ne connaît point*. Ara, els filòsofs i els científics socials acostumen a tenir una visió més ponderada del lloc de les emocions en el pensament i l'acció dels éssers humans. Ni l'aprenentatge ni l'adquisició d'hàbits no són comprensibles sense les emocions i els sentiments, que tenen una dimensió intencional i que no són, per tant, el terreny de les tenebres i de la irracionalitat.

Doncs bé, això, els cantants i els poetes ho han sabut sempre. I les cançons de Serrat han estat per a moltes persones de diverses generacions una part destacada de la seva, de la nostra, educació sentimental. Les paraules d'amor que els personatges de la cançó de Serrat 'havien après d'antics comedians', nosaltres sovint les vam aprendre de les seves cançons. I tots tenim el nostre 'petit cafè on no volen entrar ni la llum del carrer, ni la gent assenyada'. I tots tenim la nostra davantera del Barça, la seva 'Basora, César, Kubala, Moreno i Manchón', la meua 'Rexach, Asensi, Cruyff, Sotil i Marcial', o la de la meua filla (si diguéssim cinc noms com llavors es feia) 'Pedro, Xavi, Messi, Iniesta i Villa'. Aquesta és la primera contribució que vull destacar del nostre recent doctor honoris causa, una contribució persistent i continuada a l'educació sentimental de tots nosaltres.

Una contribució de la qual també ha fet esment, en la seva atesada i elegant *laudatio*, el professor Micó, que a més de catedràtic de literatura és poeta. Amb aquests títols ha evocat meravellosament les contribucions de Serrat a la cultura catalana i a les llengües catalana i castellana. Res no hi puc afegir. És obvi que la seva contribució al creixement de la llengua i la cultura catalanes ha estat formidable, a Espanya i fora d'Espanya. Esmentaré només algunes percepcions subjectives. Jo he viatjat, primer com a professor i ara també com a rector, moltes vegades –encara que no tantes com Serrat!- a Llatinoamèrica. Doncs bé, us puc dir que els meus amics de Buenos Aires, Santiago de Xile, Córdoba, Lima, Bogotà, Ciutat de Mèxic i tants altres tots tenen a casa seva la música de Serrat. Tots saben del català, l'han escoltat, pels discos de Serrat, per les seves cançons. Micó ens ha recordat tots els poetes als quals Serrat ha posat

música. Jo recordaré ara el disc de Serrat que més m'agrada, el disc on canta els versos de Joan Salvat-Papasseit, l'àlbum *Res no és mesquí*. Recordo ara una vegada, segur que fa més de trenta anys, sentir cantar Serrat al Camp de Mart de Tarragona 'Collita de flors'. 'Blanca, bruna i fina com un pa de mel', va aconseguir obrir-me els ulls a la poesia en català, jo que encara vaig haver d'estudiar el batxillerat en castellà. Hom pot començar amb Papasseit i acabar, si estima la poesia, amb Carner i Ausiàs March. Des d'aquella nit d'estiu al Camp de Mart de Tarragona, els versos dels poetes de la meua llengua sempre m'han fet la millor de les companyies. I aquesta és la segona contribució de Serrat que avui vull destacar, aquesta lluminosa contribució a la poesia, la dels altres i la seva pròpia. Una contribució que ha dut els versos als carrers i a les places, que els ha tret la pols i els ha escampat com si fossin gotes de pluja a la tardor.

Serrat, tots ho sabem, va començar a cantar quan la dictadura estava encara ben viva. Ara pot semblar obvi que triés dedicar un àlbum a la poesia d'Antonio Machado i un altre a la de Miguel Hernández, però llavors això tenia la màxima significació. Machado i Miguel Hernández són els poetes que, amb Federico García Lorca, expressen millor la tragèdia de la derrota de la II República a la Guerra Civil. Si Lorca va morir assassinat vilment, Machado va morir als pocs dies de creuar la frontera francesa en una pensió de mala mort de Cotlliure, i Miguel Hernández poc després, de tuberculosi, a la presó d'Alacant. Els versos que canta Serrat, siguin de revolta –'Para la libertad, sangro, lucho, pervivo'- o de nostàlgia –'Al olmo viejo herido por el rayo'- eren i són un cant a la dignitat humana. Una dignitat per la qual Machado i Hernández

van lluitar sempre. El professor Micó ha recordat aquí els problemes de Serrat amb la dictadura franquista, que li van costar censura i exili. Però d'aquesta manera ens mostrava, als que llavors érem uns adolescents perplexos, una via per la qual oposar-nos dignament a aquell estat de coses ingrat i injust. Aquesta és la tercera i última contribució de Serrat a la qual vull referir-me, una cabdal contribució a la recuperació de la dignitat ciutadana, de la dignitat civil, de la dignitat republicana. Una contribució que després es va estendre a la recuperació de la democràcia a l'Argentina i a Xile.

Li devem, qui més qui menys, bona part de la nostra educació sentimental, haver-nos obert els ulls i el cor als versos en la nostra llengua i haver-nos mostrat la dreuera per recuperar la dignitat com a ciutadans. Són tres òptimes raons, ara que la Universitat Pompeu Fabra ja té vint anys, per agrair-li el que ha fet atorgant-li la nostra màxima distinció acadèmica, el títol de doctor honoris causa.

Moltes gràcies